

PRIGODOM 85. OBLJETNICE ROĐENJA I 30. OBLJETNICE SMRTI MATO LEŠĆAN

(Đurđevac, 25. veljače 1936. – Frankfurt na Majni, 18. ožujka 1991.)

SAŽETAK

Slika 1.: Mato Leščan za orguljama
(iz privatne fotozbirke Nikole i Vlaste Šerman)

Mato Leščan bio je priznati hrvatski skladatelj, koncertni i liturgijski orguljaš, improvizator, zborovođa, glazbeni pedagog, muzikolog, autor znanstvenih i stručnih radova, glazbeni savjetnik i glazbeni urednik. Svojim djelovanjem najveći doprinos dao je području pokoncilske crkvene glazbe u drugoj polovici 20. stoljeća, a djela su mu prepoznatljiva po jedinstvenom glazbenom izričaju koji karakterizira svježina, mistika i polet što je vidljivo u ritmičkoj pokretljivosti i metričkoj asimetriji te često uporabi modaliteta i tradicijskih motiva. Većina mu je skladbi objavljena, a za neobjavljenim rukopisnim notama još uvijek se traga. U radu se prikazuje njegov život i djelovanje u Hrvatskoj i Njemačkoj te se navode dosad objavljivi, ali i neobjavljeni popisi glazbenih djela.

Ključne riječi: Mato Leščan, hrvatska crkvena glazba, muzikologija

Život i djelovanje

Mato Leščan rođen je 25. veljače 1936. u Đurđevcu, u skromnoj katoličkoj obitelji Bolte i Zore Leščan, rođene Banko, koji su svoje sinove Martina, Matu, Đuru i prerano preminuloga Alojzija Ivana¹ odgajali u poštenju, vjeri i ljubavi prema svojemu podravskom kraju. Glazbom se počeo baviti još kao desetogodišnjak učeći privatno glasovir i harmoniju, a nakon prerane smrti oca i završene puč-

ke škole u Đurđevcu upisao je Interdijecezansku vjersku katoličku klasičnu gimnaziju u Zagrebu². U tom razdoblju počinje se intenzivnije baviti glazbom učeći glasovir i harmoniju kod Miroslava Magdalenića i Đure Tomašića, pjevajući u dječjačkom katedralnom zboru pod vodstvom Albe Vidakovića te svirajući orgulje u crkvi sv. Petra. Nakon položene velike mature, u akademskoj go-

¹ *Status animarum* rkt. župe sv. Jurja mučenika, Đurđevac.

² PAULINIĆ, N., »Život i djelo prof. Mate Leščana«, diplomski rad, Zagreb, 1993., Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, Institut za crkvenu glazbu »Albe Vidaković«.

dini 1955./1956. upisuje se na Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu, a po završetku drugoga semestra, 1956. godine dobiva poziv za odsluženje vojnoga roka u Leskovcu. U tom razdoblju intenzivno je promišljao o svojem životnom pozivu, ali je pod stalnim utjecajem tajnih agenata Udbe ipak odustao od bogoslovije i studija teologije³. Nakon uspješno položene razlike predmeta u državnoj gimnaziji i stjecanja svjetovne svjedodžbe, odlučuje se za studij francuskoga i njemačkoga jezika na Filozofskom fakultetu u Zagrebu, na kojem je proveo četiri godine. Ipak, poziv za glazbom bio je toliko intenzivan da, iako bez završene srednje glazbene škole, 1960. godine upisuje teoretsko-pedagoški studij na Muzičkoj akademiji u Zagrebu. Diplomirao je 1964. godine u klasi dr. Vinka Žganca na temu »Crkveno glagoljaško pjevanje u Omišlju (na o. Krku): svečana misa, mrtvačka misa i neki liturgijski napjevi«⁴.

Akademsku godinu 1969./1970. proveo je u Rimu na Papinskom institutu za crkvenu glazbu (*Pontificio istituto di musica sacra*) studirajući kompoziciju, improvizaciju, harmonizaciju gregorijanskih napjeva i estetsku analizu palestrinskih formi kod dirigenta *Capelle Sistine* Domenico Bartoluccija. Studirao je i orgulje u klasi prof. Ericha Arndta, titularnoga orguljaša bazilike sv. Petra i docenta na Papinskom institutu za crkvenu glazbu (*Pontificio istituto di musica sacra*)⁵.

Tijekom i nakon formalnoga obrazovanja Mato Leščan redovito se usavršavao kod vodećih hrvatskih skladatelja, orguljaša, dirigenata i teoretičara: Miroslava Magdalenića, Đure Tomašića, Albe Vidakovića, Domagoja Andrića, Vlaste

Hranilović, Anđelka Klobučara, Frana Lhotke, Ive Lhotke-Kalinskoga, Brune Bjelinskoga, Mile Cipre te kod dirigenta *Capelle Sistine* Domenico Bartoluccija na *Pontificio istituto di musica sacra* u Rimu, Ericha Arndta, orguljaša bazilike sv. Petra u Rimu i katedralnoga orguljaša C. F. Hartmanna u Frankfurtu na Majni. Također, pohađao je međunarodne seminare i sudjelovao na kongresima u Hrvatskoj i inozemstvu.

Slika 2: Mato Leščan iz studentskih dana (iz privatne fotobirke Ivana Leščana)

Svoj pedagoški rad započeo je 1964. godine kao profesor teorijskih glazbenih predmeta i voditelj dječjega zbora u glazbenoj školi »Vatroslav Lisinski« u Bjelovaru gdje je radio zajedno sa svojom budućom suprugom Leom Dukarić, također profesoricom glazbe, koju je upoznao još za vrijeme studija na Muzičkoj akademiji⁶. Vjenčavši se 1965. godine (vjenčani kumovi bili su priznati hrvatski orguljaši Anđelko Klobučar i Željko Sojčić⁷) doselili su se u Zagreb na adresu Veliki Dol 20a. U razdoblju od 1966. do 1977. godine Mato Leščan bio je profesor muzičkoga odgoja u osnovnoj školi

³ Hrvatski državni arhiv, Služba državne sigurnosti Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove SR Hrvatske, HR-HDA-1561. Dosje Mate Leščana.

⁴ ČALO, A., »Mato Leščan i njegov doprinos hrvatskoj glazbi«, *Bašćinski glasi*, 2019, 14 (1), 77–121.

⁵ LONČAREVIĆ, V., »Dokazao je pripadnost hrvatske crkvene glazbe europskoj. Majstor malih glazbenih formi - Mato Leščan«, *Glas Koncila*, 2019., br. 41/2019.

⁶ Usmeni intervju: Vlasta Šerman i Nikola Šerman (5. veljače 2020.).

⁷ Vjenčani list Mate Leščana i Lee Dukarić-Leščan (privatna dokumentacija obitelji Šerman).

»Miroslav Mrkša« u Svetoj Klari, predavač na Institutu za crkvenu glazbu »Albe Vidaković« Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta u Zagrebu (Kontrapunkt, Fuga, Dirigiranje i Analiza glazbenih oblika), profesor teorijskih predmeta u srednjoj glazbenoj školi Vatroslava Lisinskoga u Zagrebu i profesor glazbene umjetnosti u Interdijecezanskoj srednjoj vjerskoj gimnaziji u Zagrebu. Njegovi učenici i studenti s radošću ga se i sa sjetom sjećaju:

»Strahopoštovanje stvoreno pojavom visokog i po svemu naočitog učitelja nestajalo je već s prvim njegovim riječima, izgovorenim mirno lijepim, ugodnim i srdačnim glasom. Beskrajno strpljiv podučavao je zapravo svakog učenika posebno, na njemu razumljiv i dostupan način. Odgovorio bi na svako pitanje, odsvirao to na klaviru i pokazao druge mogućnosti. Mato Leščan znao je sve o glazbi. Uvijek bi sa sobom nosio ogromnu torbu prepunu notnih zapisa, papira i knjiga. Kada bi mu zatrebao kakav glazbeni primjer uz predavanje, otvorio bi torbu i nepogrešivo izvukao željene note te ih pružio nama, učenicima, on je ionako sve znao napamet. Zadivljujućom je spretnošću svirao naše zadaće, tumačeći usput što je dobro, a što nije. U njegovim riječima niti jedna pogreška nije bila prevelika, sve se moglo nekako popraviti i okrenuti na dobro. U njegovoj je nazočnosti sve izgledalo dobro i lako ostvarljivo« (prof. Tihomir Petrović, Glazbena škola Vatroslava Lisinskoga u Zagrebu).⁸

Kao orguljaš liturgijske glazbe svirao je u crkvi sv. Petra u Zagrebu, bio je stalni katedralni orguljaš i zborovođa Večernjega mješovitoga zbora prvostolne crkve u Zagrebu⁹, stalni orguljaš bazilike Srca Isusova u Zagrebu, orguljaš cr-

kve sv. Marka u Zagrebu, crkve sv. Marije na Dolcu, orguljaš/korepetitor zbora *Collegium pro musica sacra*, a sudjelovao je i na orguljaškim koncertima Instituta za crkvenu glazbu u Zagrebu te je redovito održavao brojne orguljaške koncerte i solističke recitale u zemlji i inozemstvu. Prvi zabilježeni koncert održao je 20. travnja 1968. godine u zagrebačkoj katedrali u organizaciji Koncertne direkcije Zagreb sa sljedećim programom¹⁰:

Johann S. Bach: *Wachet auf, ruft uns die Stimme*

Fuga u h-molu

Fantazija u G-duru

César Franck: *Koral u h-molu*

Franjo Dugan: *Toccata u g-molu*

Albe Vidaković: *Fantazija i fuga u f-molu*

Mato Leščan: *Koralna fantazija, praižvedba*

Slika 3.: *Collegium pro musica sacra* (1977.), nastup povodom 150. obljetnice osnutka Hrvatskoga glazbenog zavoda (iz privatne fotozbirke fra Jure Župića)

Objavlivanjem znanstvenih i stručnih radova te priloga i raznih izvješća u časopisima *Sveta Cecilija*, *Bogoslovska smotra*, *Služba Božja* i *Živa zajednica* Mato Leščan pridonio je očuvanju muzikoloških i etnomuzikoloških vrijednosti u povijesti hrvatske glazbe. Istaknuti su mu radovi: »Skladateljski profil Albe Vidakovića« (1969.), »Harmonizacija crkvenih popjevaka u pučkom duhu« (1969.), »Božidar Širola, skla-

⁸ PETROVIĆ, T., »Sjećanje na Matu Leščana«, *Theoria*, 2006., 8 (8), 35–36.

⁹ ŠPRALJA, I., »In memoriam: Mato Leščan«, *Sv. Cecilija*, 1991., 2, 44.

¹⁰ ČALO, A., »Mato Leščan i njegov doprinos hrvatskoj glazbi«, *Bašćinski glasnik*, 2019., 14 (1), 77–121.

datelj misa« (1977.) i »Štovanje Marije u zborniku 'Cithara octochorda'« (1976.), a posebno je vrijedan rad »Usporedba njemačkih i hrvatskih crkvenih popijevaka« (1981.). Velik doprinos crkvenoj glazbi ostvario je priređivanjem IV. izdanja zbornika *Cithara octochorda* kao i glazbenim uređivanjem molitvenika i pjesmarice/kantuala *Slavimo Boga* koji je od 1982. godine do danas objavljen u sedam izdanja.¹¹

Godine 1977. Mato Leščan odlazi u Frankfurt na Majni na stručno usavršavanje iz orgulja, improvizacije, dirigiranja i analize orguljaške literature kod katedralnoga kapelnika i gradskoga glazbenoga direktora Franza Carla Hartmanna kojega je uskoro i naslijedio, jer se sa suprugom Leom odlučio preseliti iz Hrvatske u Njemačku. U Hrvatskoj katoličkoj misiji u Frankfurtu na Majni bio je orguljaš i zborovođa, osnovao je i vodio dječji, djevojački i mješoviti zbor te mušku klapu »Ferali«¹², davao je razna glazbena savjetovanja, poduke iz klavira, organizirao je godišnje susrete i stručne seminare za zborovođe i orguljaše svih hrvatskih katoličkih misija u Njemačkoj. U tom je razdoblju Mato Leščan diplomirao improvizaciju u Hartmannovoj klasi te francuski jezik na Katoličkom institutu u Parizu. Inače, Leščan je od mladenaštva čak i samostalno učio nekoliko jezika, tako da je tečno govorio talijanski, francuski, njemački, engleski i ruski, vješto je vladao latinskim, a bio je i vrstan poznavatelj povijesti umjetnosti, antičke kulture i hrvatske književnosti.¹³

U *Monografiji* povodom 50. godina postojanja Hrvatske katoličke misije u Frankfurtu o maestru Mati Leščanu piše: »Frankfurtska župa imala je dar i čast da njezine zborove uvježbava tako veliki glazbenik bez kojeg bi crkveno pjevanje i liturgijske skladbe u Hrvatskoj i Njemačkoj zasigurno bile siromašnije. Kao orguljaš i voditelj liturgijskog pjevanja u frankfurtskoj župi Mato Leščan službeno je djelovao od 20. listopada 1977. do 31. kolovoza 1990. godine, kada je obolio od teške bolesti. Svojim radom, glazbenim umijećem i strpljivošću u radu s djecom, mladima i odraslima u frankfurtskoj župi ostavio je dragocjeni zalog zbog kojeg vrijedi moliti i pjevati: 'Kliču Bogu, zemljo sva!'«¹⁴

»Mato je bio rođeni glazbenik. On je glazbu osjećao i volio. Bio je nadasve suradnik i ako je trebalo našu misiju predstaviti na orguljama pred stranim auditorijem, onda mu tu nije bilo premca. Nije se volio isticati, bio je krajnje samozatajan. On je s nama u Frankfurtu bio dušom sav kao i mi franjevci koje je neizmerno volio i cijenio, a i mi njega. S nama mu je bilo najdraže družiti se i bio je dio naše franjevačke obitelji. Silno je volio naš dalmatinski humor koji smo mi znali ispričati na način da bi se do suza smijao« (fra Stipica Grgat).¹⁵

Mato Leščan umro je 18. ožujka 1991. godine u Frankfurtu na Majni u 55. godini života od leukemije nakon gotovo tri godine¹⁶ borbe s teškom bolešću. Grob mu se nalazi na Mirogoju u Zagrebu.

¹¹ SENJAN, I., »Mato Leščan: uz 80. obljetnicu rođenja i 25. obljetnicu smrti (1936. - 1991.)«, *Podravski zbornik*, 2016., (42), 193–198.

¹² ČALO, A., »Mato Leščan i njegov doprinos hrvatskoj glazbi«, *Bašćinski glasnik*, 2019., 14 (1), 77–121.

¹³ Usmeni intervju: Ivan Leščan (20. ožujka 2016.).

¹⁴ ČURKOVIĆ, Ž., »Maestro Mato Leščan«, *Hrvatska katolička župa, Kroatische Katholische Gemeinde Frankfurt/M 1965. – 2015.* (ur. Ž. Čurković), Hrvatska katolička župa Frankfurt/M, Franjevačka Provincija Presvetog Otkupitelja Split i Kršćanska sadašnjost, Frankfurt, 2015., 170–171.

¹⁵ Usmeni intervju: fra Stipica Grgat (17. siječnja 2020.).

¹⁶ Pismo iz privatne zbirke fra Stipice Grgata.

Skladateljski opus

U bogatom skladateljskom opusu najviše se ističe crkvena glazba, i to od malih liturgijskih oblika i crkvenih popijevki sve do velikih zbornih formi, moteta, misa, solo pjesama i skladbi za orgulje. U stilskom izričaju vrlo je vješto našao kompromis između klasičnoga i suvremenoga načina skladanja, koristeći se često motivima hrvatskoga folklora i starocrkvenih modalnih napjeva, kvartnom harmonijom, poliritmijom, polimetrijom te proširenim tonalitetom.

Prema podacima i materijalima koje je prikupio Andro Čalo, a izradio i upotpunio Vito Balić (Čalo, 2019.) u tabeli 1 prikazane su Leščanove skladbe prema glazbenoj vrsti/obliku, nazivu i brojnosti, koje su dostupne u rukopisima i objavljenim tiskovinama (glazbeni prilozi u časopisu *Sv. Cecilija* i liturgijskim pjesmaricama *Nova crkvena pjesmarica*, *Pjevajte Gospodu pjesmu novu* i *Slavimo Boga*).

Tabela 1: Bibliografija skladatelja Mate Leščana (Čalo, 2019.)

Glazbena vrsta/oblik	Naziv	Ukupno
Mise	<i>Hrvatska misa</i> za troglasni mješoviti zbor i orgulje; <i>Hrvatska misa</i> za troglasni ženski zbor i orgulje; <i>Hrvatska misa bl. Augustina Kažotića</i> za (četveroglasni) mješoviti zbor i orgulje; <i>Pučka misa</i> za puk ili zbor, odnosno dva zbora, ili zbor i puk zajedno i orgulje	4
Moteti i prigodne pjesme za ženske, muške i mješovite zborove	<i>Ivanu Merzu</i> ; <i>Misijska himna</i> ; <i>O, čovječanska hrano</i> ; <i>Prinesi Bogu</i> ; <i>Propovijedam vam Krista rassetoga</i> ; <i>Šator si Božji</i> ; <i>Već zora rumen prosipa</i> ; <i>Zdrava Devica</i> ; <i>Zdravo, zvijezdo mora</i>	9
Dječji zborovi	<i>Bogočovjek</i> ; <i>Crkva – nova obitelj</i> ; <i>Majko Crkve</i> ; <i>Mir nam svoj daruj</i> ; <i>Slobodo!</i>	5
Kantata	<i>Pjesma bratu Suncu</i>	1
Solo popijevke	<i>Ave Maria</i> za sopran ili tenor solo uz pratnju orgulja; <i>Ave Maria</i> za tenor solo uz pratnju orgulja; <i>Ave Maria, Majci Božjoj pod križem</i> za sopran ili tenor solo uz pratnju orgulja; <i>Iz »Četiri arkanđela«</i> za bariton i mezzosopran solo uz pratnju glasovira ili orgulja; <i>Iz Muke Spasitelja našega</i> za tenor solo, orgulje i obou; <i>Molitva za sve</i> za solo tenor i orgulje; <i>Oče naš</i> za bas i orgulje; <i>Okreni lice svoje, Gospode</i> za tenor solo i orgulje; <i>Pjesanca šturku</i> za tenor solo i orgulje; <i>Salve Regina</i> , za tenor solo uz pratnju orgulja; <i>Tri minijature</i> : I. <i>Budi Doma</i> , za bariton solo uz pratnju klavira; II. <i>Nemoj odlaziti u noć, Ivane</i> (»Ne idi u noć, Ivane«), za mezzosopran (alt) solo uz pratnju klavira; III. <i>Pokucaj na pozna vrata</i> za bariton solo uz pratnju klavira; <i>Zdrava, o Marija</i> za tenor (sopran) solo uz pratnju orgulja; <i>Zdrava si, Marije</i> za tenor ili sopran solo uz pratnju orgulja	15
Orguljske skladbe	<i>A la marcia</i> ; <i>Improvizacija</i> za velike orgulje na temu gregorijanske sekvence za svetkovinu Duhova <i>Veni Sancte Spiritus</i> ; <i>Intrada i koral »Pjevaj hvale, Magdaleno«</i> ; <i>Koralna fantazija</i> ; <i>Međugre</i> za orgulje; <i>Molvaska zvona</i> ; <i>Suita i improvizacija</i> ; <i>Surrexit Christus hodie</i> tema s varijacijama na temu iz CO	8

Glasovirske skladbe	<i>Menuet u G-duru; Minijatura za klavir Deciso, molto moderato</i>	2
Obrade	<i>Diva Mati; Dođite sad, mladenci; Hote, o ljudi, sim; Janje Božje; O vjernici – Adeste fideles; Prva je vura te noći; Spavaj, mali Božiću; Stada pastiri (dvije skladbe); U sve vrijeme godišta; Zvan Betlema biše vika</i>	11
Priređivanja	Odak, Krsto: <i>Hvali, duše moja, Gospoda</i> . Motet za muški zbor preradio za mješoviti zbor Mato Leščan. Markulin, Domagoj: <i>Panis Angelicus</i> , za sopran solo, mješoviti zbor i orgulje. Redigirao pratnju Mato Leščan. Radović, Milivoj: <i>Ave Maria</i> , za glas i orgulje. Aranžman Mato Leščan.	3
Časoslov	<i>Nedjeljna Večernja</i> , za jednoglasni i dvoglasni zbor uz pratnju orgulja: I. Pozivnik, <i>Bože, u pomoć mi priteci</i> II. Himan, <i>O, dobri stvorče svjetlosti</i> III. Antifona <i>Reče Gospodin Gospodinu mojemu, Reče Gospodin Gospodinu mojemu, Ps 110</i> IV. Antifona <i>Čudesima svojim spomen postavi, Hvalit ću Gospodina, Ps 111</i> V. Antifona, <i>Zakraljeva Gospodin, Bog naš, Svevladar, Hvalospjev Spasenje, slava i moć Bogu našem!</i> (Otk 19, 1-7) VI. Antifona <i>Veliča</i> , evanđeoski hvalospjev <i>Veliča</i>	6

Slika 4: Nastup s dječjim zborom u Hrvatskoj katoličkoj misiji u Frankfurtu na Majni (ustupila Ljubica Markovica-Baban, pastoralna suradnica u HKM Frankfurt na Majni)

Mali liturgijski oblici	Poklici evanđelju: <i>Aleluja, Tebe žeda duša moja; Aleluja, Slava tebi, Kriste Bože; Aleluja, Vječna je ljubav njegova; Aleluja, Zdravo Marijo; Aleluja, Blažena Djevice Marijo; Slava tebi, Kriste Bože</i>	6
	Himni: <i>Augustine blaženi; Božanski gnjev ublažujmo; Izdanče hrabri; Na gozbu Kralja Jaganjca; Nebesa Stvorče zvjezdanih; O, Bože, sunce vječito; O, dobri Stvorče svjetlosti; O, Isuse, o Spase naš; O, Kriste, sjajna svjetlosti; O, Oče skrajnje blagosti; O, Stvorče neba bezmjerni; O, sunce spasa, Isuse; Svi kličimo Dominiku; Što drščeš, kruti Irude; Ti divni Kralj si nebesnik; U prvi dan u koji svijet; Već žarko sunce zalazi; Zarana on je; Zdravo, dane svečani</i>	19
	Popijevke: <i>Blagoslovljen, Bože svega svijeta; Bože, tvoj smo sveti narod; Jedan kruh; Misnik Božji; Nebom glasi odjekuju; O, Gospe Sinjska; Pohvale Gospi; U srcu nam radost buja; Zdravo, Sveta Rodiljo</i>	9
	Hvalospjevi: <i>Hvalospjev Marijin (Magnificat); Veliča</i>	2
	Pripjevni (otpjevni) psalmi: <i>Bog mi pomaže (Ps 54); Dođite živome vrelu; Gospod je spasenje naše; Gospodin dolazi suditi pucima (Ps 98); Gospodine, ti me svega proničeš (Ps 139); Gospod je pastir moj (Ps 23); Gospod mi je svjetlost i spasenje (Ps 27); Hvali, dušo moja (Ps 146); Hvalite Gospoda (Ps 106); Hvalite Gospoda s nebasa (Ps 148); Hvalite, sluge Gospodnje (Ps 113); Kako su mili stanovi (Ps 84); Kao što košuta čezne (Ps 42); Kliči Bogu (Ps 66); K tebi, Gospodine (Ps 25); K tebi, Gospodine (Ps 25, var.); Nebesa slavu Božju kazuju (Ps 19 i 105); Njegov smo narod (Ps 100); Obradovah se kad mi rekoše (Ps 122); Pjevajte Gospodinu (Ps 96); Pjevajte Gospodinu pjesmu novu (Ps 98); Pjevajte Gospodu (Ps 96); Pokaži nam, Gospodine (Ps 85); Pred poganima objavi (Ps 98); Prosti, Gospode (Ps 32); Puna je zemlja (Ps 33); Slušaj, kćeri (Ps 45); Smiluj mi se, Bože (Ps 51); Smiluj mi se, Gospode (Ps 86); S nama je Gospod (Ps 46); Svi krajevi svijeta (Ps 98); Što da uzvratim Gospodu? (Ps 116, Heb 7, 21); Veselo, veselo idimo (Ps 122); Zahvaljujte Gospodinu (Ps 118); Zdesna ti je kraljica (Ps 45); Zdesna ti je kraljica (Ps 45)</i>	35
Ukupno: 135		

U tabeli 2 prikazan je popis skladbi pronađenih u izvornom rukopisu skladatelja ili kopiji rukopisa nakon posljednjega službenoga popisa (Čalo, 2019.). Skladbe su ustupili fra Jure Župić, fra Stipica Grgat, Institut za crkvenu glazbu »Albe Vidaković« Zageb, Zvonko Majić i HKM Frankfurt na Majni.

Tabela 2: Bibliografija neobjavljenih skladbi skladatelja Mate Leščana

Glazbena vrsta/oblik	Naziv	Ukupno
Mise	<i>Istarska misa</i> , za 3-glasni mješoviti zbor; <i>Misa</i> , za 3-glasni mješoviti zbor; <i>Misa za tri nejednaka glasa</i>	3
Prigodne pjesme za ženske, omladinske, muške i mješovite zborove	<i>Biblijska olimpijada</i> (1987.), za dvoglasni omladinski zbor, klavir i trubu, na riječi p. Tihomira Grgata; <i>Cetina</i> (1987.), za muški zbor <i>a cappella</i> , na riječi p. Tihomira Grgata; <i>Gospi Sinjskoj</i> (1986.), za 4-glasni mješoviti zbor, na riječi A. Jadrijević (posvećeno Stanku Romcu); <i>Gospi Sinjskoj</i> za 2-glasno pučko pjevanje i troglasni ili jednoglasni recitativ, uz pratnju orgulja, na riječi p. Vladimira Tadića; <i>Himna misije Mainz</i> (1991.), za 2-glasni ženski zbor uz pratnju klavira, na tekst Ante Dabe; <i>Kriste, divni ljiljane</i> , himan spomen slavlja sv. Cecilije, djevice i mučenice; <i>Misijska himna</i> (1985.), na stihove s. Anke Petričević, za tenor solo, dječji i mješoviti zbor uz pratnju glasovira; <i>Petrica Kerempuh</i> (1975.), iz zbirke »Ognji i rože«, za mješoviti zbor, klavir, ksilofon, trompete i pozaune, na riječi Ivana Gorana Kovačića; <i>Pjesma miru</i> , za 3-glasni ženski zbor; <i>Responzorij (za requiem)</i> (1975.), za 3-glasni ženski zbor i orgulje; <i>Sinjskoj gimnaziji</i> (1989.), za bariton solo i muški zbor uz pratnju klavira, na riječi p. Tihomira Grgata; <i>Sv. Nikoli Taveliću</i> , za 2-glasni ženski zbor; <i>Sveti Luka, čuvaj Otok</i> , za 2-glasno pučko pjevanje; <i>Što da uzvratim Gospodu</i> , za solo i mješoviti zbor; <i>Za oblakom</i> (1976.), za solo tenor i klavir	15
Dječji zborovi	<i>Dječja zahvalnica župniku</i> (1988.), za jednoglasni dječji zbor i klavir (posvećeno Rafaelu Begiću); <i>Gospe moja</i> (1989.), za 2-glasni dječji zbor uz pratnju klavira, harmonija, orgulja, na riječi p. Tihomira Grgata; <i>Misnik Božji</i> , za 2-glasni dječji zbor na riječi p. Tihomira Grgata; <i>Molitva za »Zlatnu harfu«</i> (1989.), za solo i dječji zbor uz pratnju orgulja/klavira	4

Solo popijevke	<p><i>Ave Maria</i> (1990.), za mezzosopran/tenor i orgulje (posvećeno nećakinji Maji Šerman);</p> <p><i>Ave Maria (brevis)</i> (1988.), za mezzosopran/bariton i orgulje (posvećeno C. F. Hartmannu);</p> <p><i>Glas svoj, Bože, k Tebi uzdižem</i> (1988.), psalam za glas i orgulje (prema motivima gregorijanskoga korala), na riječi p. Tihomira Grgata;</p> <p><i>Malena ptica</i>, za bariton i klavir, na riječi japanskoga pjesnika;</p> <p><i>Oče naš</i> (1988.), za bas solo uz pratnju orgulja (posvećeno Stjepanu Žigriću);</p> <p><i>Savao, Pavao</i>, za 2-glasni dječji zbor, na riječi s. Mercedes Domić;</p> <p><i>U mraku</i> (1974.), za bariton i klavir, na riječi Frana Galovića</p>	7
Obrade	<p>Đuro Prejac: <i>Vu plavem trnaci</i>, obrada za klavir u G-duru i F-duru;</p> <p>Leščan-Žganec: <i>Dete milo o pol noći</i></p> <p>Š. Marović: <i>Jubilej se slavi</i>, obrada za 3-glasni mješoviti zbor i klavir – nedovršeno</p>	3
Mali liturgijski oblici	<p><i>Božansku ljubav slavimo</i>, himan;</p> <p><i>Psalam 139, Gospodine, Gospodine, Ti me svega proničeš</i> (1990.), za solista i puk (posvećeno č. s. Rozaliji Župić)</p>	2
Ukupno: 34		

»Jednom davno, kad sam bila mala, pitala sam Matu: 'Striko, a kako ti to komponiraš?' On se zamislio, uvijek me pažljivo slušao kao da sam odrasla, i odgovorio, sjećam se k'o danas: 'Majice, ja samo slušam. I kad je gotovo, sjednem i zapišem.' Pisao je glazbu onako kao što drugi pišu priče (dr. sc. Maja Šerman, nećakinja).¹⁷

Nakon smrti Mate Leščana neobjavljene rukopisne skladbe naslijedila je supruga Lea Dukarić-Leščan koja je odlazeći posljednji put iz Frankfurta na Majni u jednom kovčegu ponijela spremljene skladbe, pisma i fotografije. Prema svjedočenju Leine sestre dr. sc. Vlaste Šerman i šogora dr. sc. Nikole Šermana, kovčeg je čuvala godinama, sve dok ga nije otprilike 2010. godine predala jednomu svećeniku poznaniku koji je dobio u zadatak objaviti skladbe pokojnoga skladatelja. Nažalost, ime svećenika nije po-

Slika 5: Mato Leščan, supruga Lea (iznad) i šogorica Vlasta, 1977. godine (iz privatne fotozbirke Jasne Dragica)

znato, a nakon brojnih upita u raznim vjerskim i glazbenim institucijama i župama te nakon brojnih razgovora sa skladateljima i svećenicima diljem Hrvatske i inozemstva o tome gdje su mogle završiti rukopisne skladbe Mate Leščana, za njima se još uvijek traga. Ipak, dio preslika

¹⁷ Usmeni intervju: Maja Šerman (5. veljače 2020.).

Tacet
Meditation

Tutti:
Stvo-re-ni-mo za slobodu svetu: gdje je ima tu ne radot
ra-đa, nada svijeta, ljubav, a ne riva-đa.

Nakon 2. strofe slijedi
Refrain (2. str.) može i se
ta kelan pripis te na skladbu
završetak (1. i 2. v.) tako
da skladba završi ne promjenom

Posredovao p. Kruno Grgat
Mato Leščan
1991. I. II

Slika 6: »Sloboda«
(za Zlatnu harfu, 3.
stranica), za 2-glasni
(3-glasni) dječji zbor
uz pratnju klavira.
Posljednja skladba
M. Leščana na tekst
p. Tihomira Grgata,
Frankfurt na Majni,
1. veljače 1991. (iz
privatnoga notnoga
arhiva fra Stipice
Grgata)

rukopisnih skladbi nalazi se na Institutu za crkvenu glazbu u Zagrebu koje su objavljivane u časopisu *Sv. Cecilija* sve do 2011. godine, a neke neobjavljene skladbe nalaze se kod Leščanovih prijatelja i suradnika u Hrvatskoj i Njemačkoj (fra Stipica Grgat, fra Jure Župić, fra Izak Špralja, HKŽ Frankfurt na Majni).

Zaključak

Prof. Mato Leščan svojim je stvaralaštvom svakako ostavio velik trag u povijesti hrvatske crkvene glazbe. Istaknuo se kao skladatelj, glazbeni pedagog, vr-

stan orguljaš i zborovođa, a ljudi su bili zadivljeni ljepotom »najljepše umjetnosti« u izvedbi »dragoga profesora«, kako ga je narod oslovljavao¹⁸. Unatoč intenzivnom glazbenom životu, Mato Leščan živio je skromno, tiho i nenametljivo¹⁹, a svim svojim odgovornostima pristupao je iznimno temeljito i stručno. U lijepom

¹⁸ Hrvatski dušobrižnički ured iz Frankfurta na Majni, »Umro maestro Mato Leščan«, *List Hrvatskih katoličkih misija Živa zajednica*, 1991, br. 4, str. 15.

¹⁹ SKOLNIK, V., »U spomen profesoru Mati Leščanu«, *Živa zajednica*, 1994., br. 4.

pjevanju i sviranju odgajao je vrlo uspješno na stotine mladih, a njegovi ga se suradnici sa sjetom prisjećaju kao divna i samozatajna čovjeka koji je volio raditi²⁰. Iznimno su ga poštovali, a za njegovo raskošno sviranje na orguljama znali su reći da Hrvatska nije imala mnogo orguljaša koji su mu ravni. Radovao se ljudima, a svojim primjerom uvijek je isticao ljudske vrijednosti, vjeru i domoljublje. Njegov je život bila glazba kroz koju je do posljednjega trenutka ostao vjeran Bogu i svojoj domovini. Posljednjega dana života, potresen ratnim događanjima u Hrvatskoj, u frankfurtskoj je bolnici napisao pjesmu *Ne boj se, Zagrebe, srce moje* u kojoj je objedinio povijest i kulturu Hrvata, ističući snagu vjere u Boga i Majku Mariju.

Iza sebe je ostavio velik skladateljski opus, brojne znanstvene i stručne radove te pjesmaricu *Slavimo Boga* čiji je bio glazbeni urednik. Mješoviti zbor Hrvatske katoličke misije u Frankfurtu na Majni nosi ime »Mato Leščan«, a njegove skladbe svakodnevno obogaćuju liturgijsko pjevanje katoličkih crkava te su na repertoaru brojnih poznatih pjevačkih ansambala i koncertnih majstora orguljaške glazbe. Hrvatska može biti ponosna što u svojoj bogatoj povijesti ima Matu Leščana, velikoga skladatelja i orguljaša koji je volio život i ljude, glazbu i umjetnost.

Literatura:

- Ajanović, I., »Leščan, Mato«, *Hrvatski biografski leksikon*, Leksikografski zavod Miroslav Krleža, Zagreb, 2013., br. 8. Preuzeto s: <http://hbl.lzmk.hr/clanak.aspx?id=11738> (23. kolovoza 2016.)
- Čurković, Ž., »Maestro Mato Leščan«, *Hrvatska katolička župa, Kroatische Katholische Gemeinde Frankfurt/M 1965. – 2015.* (ur. Ž. Čurković), Hrvatska katolička župa Frankfurt/M, Franjevačka Provincija Presvetog Otkupitelja Split i Kršćanska sadašnjost, Frankfurt, 2015., 170–171.
- Čalo, A., »Mato Leščan i njegov doprinos hrvatskoj glazbi«, *Bašćinski glasi*, 2019., 14 (1), 77–121. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/233220> (15. ožujka 2020.)

Hrvatski državni arhiv, Služba državne sigurnosti Republičkog sekretarijata za unutrašnje poslove SR Hrvatske, HR-HDA-1561. Dosje Mate Leščana.

Lončarević, V., »Dokazao je pripadnost hrvatske crkvene glazbe europskoj. Majstor malih glazbenih formi - Mato Leščan«, *Glas Koncila*, br. 41/2019.

»Umro maestro Mato Leščan«, *Živa zajednica*, Hrvatski dušobrižnički ured u Njemačkoj, Frankfurt na Majni, 1991., 4, 15.

Paulinić, N., »Život i djelo prof. Mate Leščana«, diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Katolički bogoslovni fakultet, Institut za crkvenu glazbu »Albe Vidaković«, Zagreb, 1993.

Petrović, T., »Sjećanje na Matu Leščana«, *Theoria*, 2006., 8 (8), 35–36. Preuzeto s: <http://hdgt.hr/wp-content/uploads/sites/184/2014/10/Theoria-08.pdf> (23. siječnja 2021.)

Senjan, I., »Mato Leščan: uz 80. obljetnicu rođenja i 25. obljetnicu smrti (1936. - 1991.)«, *Podravski zbornik*, 2016., (42), 193–198. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/227213> (25. veljače 2021.)

Skolnik, V., »U spomen profesoru Mati Leščanu«, *Živa zajednica*, Hrvatski dušobrižnički ured u Njemačkoj, Frankfurt na Majni, 1992., 4, 10.

Špralja, I., »In memoriam: Mato Leščan«, *Sv. Cecilija*, 1991., 2, 44. Preuzeto s: https://hrcak.srce.hr/index.php?show=clanak&id_clanak_jezik=367233 (20. travnja 2021.)

Izvori:

Status animarum rkt. župe sv. Jurja mučenika, Đurđevac

Fotografije, dokumenti i notni zapisi u privatnoj ostavštini Nikole i Vlaste Šerman, Ivana Leščana, Jasne Dragica, fra Jure Župića, fra Stipice Grgata; *Fotografije arhiva Hrvatske katoličke župe Frankfurt na Majni*

Dopisi i fotografije pastoralne suradnice u Hrvatskoj katoličkoj misiji Frankfurt na Majni Ljubice Markovica-Baban

Usmeni intervjui:

fra Stipica Grgat (17. siječnja 2020.), Ivan Leščan (20. ožujka 2016.), Ljubica Markovica-Baban (12. veljače 2016.), Tihomir Petrović (25. veljače 2021.), fra Izak Špralja (5. siječnja 2021.), Vlasta Šerman, Nikola Šerman i Maja Šerman (5. veljače 2020.), fra Jure Župić (15. siječnja 2020.)

Prilozi:

Responzorij (za requiem) (1975.), za 3-glasni ženski zbor i orgulje

²⁰ Usmeni intervju: Ljubica Markovica-Baban (12. veljače 2016.)